

1 Pítaa

Ítiráaeo-wayukama **máq**te-marabaq
wéyáwé umáguraa-kayukayopaq
Pítaama **mó**rama **Ítu Ká**ríqtoni
timáyíkarai-kayukabike-nakoma
kétitana **Táé**ratima **agatá**iye.

¹ kemá Pítaama keráwáqá máqtemma káqo-kaqo-marabaq namuq-wáyúkáráá umá Pááqtati-marabaq máa-yugaraq Karétia-marabaq máa-yugaraq Kaaparótia-marabaq máa-yugaraq Étia-marabaq máa-yugaraq Pitínia-marabaq máa-yugaraq máqtemma keráwáqtôpaqa kágayaune.

² ketibotáámá Áánûqtuma wenaúyánápíké keráwáqá wetábá aokarîq umá máigaae téna aúyaqtikaraiye. Aokaq-Áágómá keráwáqtí tirunóbáq kémayaitapoaq keráwáqá aokaq-wáyúkámá káuraae. Ítu Káríqtoma keráwáqá wení naaenápó tete umátíkaraiqtaba keráwáqá wanáama wáráaro. wení íráqô-qtatakakekaraq wení kaayoné-yátáákékáráq uyátá-maqma taíbaq ókaraq-okaraq keráwáqá timíno.

³ Áánuqtuma uyátárain-naqa Ítu Káríqtomma aboákáq wení anó-paru-yataaqtaba “tíkáiye” kêtunatae. wení paru-yátááqnápómá aúgen-auwaraimma matéqtaa íma aónáunayabataa íráqô-qtataaqa yínîqtaba kanaaráq awé ónúnatae.

Áánûqtuma Ítu Káríqtomma pukáipike mamá itó-
umakaraiqtataboaqtaa ketáámá miráuma kanaaráq
akoqnáá umá awé ónúnatae.

⁴ miráuma kéitaunatae. anón-iraqo-qtataaqa ke-
qtaáyábá Áánûqtuma wení márûpaq tíkaraiqtaae.
maami-qtátáákómá íma kabiréna íma aqnúnîq éna
ínî-qtataaqa wáíye.

⁵ wení akoqnáágaraq Áánûqtuma keqtaá
Ítukaq itáíq-itaiq únna-yutaa yabí tíkarainanataa
min-áwáátáqá Ítuma yauwéqma kumíniye. mi-
kánáágóní aqtó-kánáaráqá Ítu Káríqtoma yokaa
kéonanataa kukéna keqtaámá wetábá tiwiránîqtaae.

⁶ miráinaq keráwáqá minnýaba timuqá
kanaaráq maránoe. paá páaqya-kanaabimma
keráwáqtí tú-tiqa í-yátáákáráq ummaa-yátáákáráq
maa-márábímmá mayánoe.

⁷ maamin-úmmáá-yátáákómá keráwáqtí íráqôn-
aikomma maqmqá timónaniye. miráuma áwáarara
kain-óqtákómmá iranápó agamakéta námô ai-
wáígómmá mamá paábaq kéyuweta áwáarara kai-
wáígómmá máráníq umá miráráá umá keráwáqtí
itáíq-itaiq umá yáqtorai-yataaqtaba Áánûqtuma
maqmqá timónaniye. keráwáqtí itáíq-itaiq umá
yáqtorai-yataaqa uyátá-maqma anómma áwáarara
kain-óqtákóqtábámá wáíye. áwáarara kain-
óqtámá waayúkama yawarápatuwanoe. keráwáqá
maqmqá timónatuwainanama Ítu Káríqtoma
kukénama keráwáqá matúq-matuq umá yaaguyabí-
yátáákáráq tágama-yataakaraq timíniye.

⁸ kemá Pítaama kenamáárîq Ítumma aónaraune.
keráwáqá maa-márábímmá íma aónaraamanibo

wemmá keráwáqá tirummá káme. ibêkaraqa keráwáqá wemmá íma káonaamanibo wekák itáíq-itaiq kéoe. miráiqtapoaq keráwáqá timuq-yatáákáké kétagaae. ániibo min-ánó-tímúq-yatááqátábámá kanaaráq móra-aimma íma tenúnatae.

⁹ keráwáqtí itáíq-itaiq umá yáqtorai-yataaqtababoaq áqa íráqô-meyamma kémayaae. keráwáqá itáíq-itáíq umá yáqtoraaqtabapoana Áánûqtuma keráwáqtí tirun-íyápógómmá wení márûpaq awíqmena uíyábá kákaiye.

¹⁰ naayóbáqá Áánûqtuni amuné-wáyúkámá Áánûqtuma wení íráqô-qtataaqa timíníqtaae téta yemá tirááne. Áánûqtuma náaraq umáwaq keqtaámá tiwiráníyô téta yemá abáá íq-íq urááne.

¹¹ Ítu Káríqtoni Aágoma yeráwápí wáitata yemá min-Áágóqtábá ítama aónaraane: “náawaq kukénawaq maa-márábí-káyúkámá mamá atóbamayikaniyo? náa-taoraq wemá kumíníyô?” téta yemá ítama aónaraane. ániibo naayóbáqá yemá amuné-áímmá Ítu Káríqtoqtaba tirááne: “Metáíya kukéna anómma aú-aiqa í-yatááqá mayániye. anaaékaqa Áánûqtu wemmá pukáinabike mamá itó-umakainana anómma tágama-yataaqa mayániye.” téna Aágoma timá yímikaine.

¹² Áánûqtu wení amuné-wáyúkáráqá yeqtí kanaaráqtábámá íma tiráimibo anaaékaq-yupaayaba tiráine. min-ámúné-wáyúkámá keráwáqtábágáráq ketáái íbêq-kanaayabagaraqtaba tirááne.

íbêqa yeráwáqá náayuwabi Ítuqtaba átê-wataama te-yúmá Aokaq-Áágómmá Áánûqtuma timáyíkáitata wení mimórá-watáámá kéte. owé. mi-katáámá

ketáámá áqa kéitaunanataa yemá Áánûqtunopake kaqtó-wayukama yemá itaíyábámá ôriq umá kényikaiye.

13 miráinaq keráwáqtí túyánápímmá íráqôn-aaiqtaba yokaa oro. kamuqá kéiteraqa máero. Ítu Káríqtoma yauwéqma kumínî-kanaaraqa Áánûqtuma wení íráqô-qtataakake keráwáqá timínîmma minnáyaba awé oro.

14 wení árain-iyaporaá umá Áánûqtun-aama wáraaro. keráwáqá keqtúgoni akaí-yátááqá íma wáraaro. mi-tíkái-yátááqá keráwáqá wakáamanibo íbêqa arútarain-aqtaba keráwáqá kéitaae.

15 Áánûqtuma keráwáqá táayarai-naqa wemá árain-iraqo-qtataaqtabama aokarîq umá máíye. miráinaq máqtemma keráwáqtí táaimma Áánûqtuqtaba mamá aokarîq oro.

16 Áánûqtuni watáama agamatá-kánnáagómá kétiye:

“kemá aokarîq kéunaboaq

keráwáqá aokarîq umá máero.”

téna Áánûqtuma wení agamatá-kánnáábi kétiye.

17 keráwáqá Áánûqtukaq nunamummá kéteqa “ketibotááo” téq tiráámanibo wemá máqte-kayukama mimóráiq umá kényainaitana minnáyabama móra-waigoma íma wení aanábómá máíye. íbêqa máqten-aukapaq wéyáwé kéeq keráwáqtí naa márûkakemma yuwéq népaq mááe. íbêq-kanaama waátá-kanaama wáinaqa keráwáqtí táaiqtaba atéraaro. Áánûqtumma amuqá mamá íma marakaíyábámá keráwáqá ikatîq oro.

18 keráwáqtí títaubikoni áamáan-aikaraq yáaikaraq yeqtí aménáápáq máqe-uraamanibo keráwáqá mi-qtátááqá kéwareq Áánûqtun-aurakaq kanaaráq íma kateko umá máqe-uraae. Ítu Káríqtoma keráwáqá meyánîq uréna maamin-áqnún-ámáán-áíkóní aménáápákémmá keráwáqá tiwíkáiye. wemá mónekakekaraq áwáarara kain-óqtákákékáraraq keráwáqá meyánîq uráiyo? ímiye.

19 wemá wení naaenápó keráwáqá meyánîq uráiye. tipi-típi-araakaa umá abumá íma wáimma Áánûqtukaq amí-yááréraraq máránikaa umá Ítuma miráráá umá máqe-uraiye.

20 maa-márámá Áánûqtu íma tarôq urénama ákaq téna “Ítu Káríqtoma mirá-iniye” tiráine. íbêqa ketáái kanaamá aqtó-kánááraraq Ítu Káríqtoma abarokáq uráiye. wemá keráwáqtábámá kukéna pukáipike itó-uraiye.

21 Ítu Káríqtotababoaq keráwáqá Áánûqtumma kamuqá ítáyaminoe. wemá Ítu Káríqtomma pukáipike mamá itó-umakarena tágama-yataaqa ámikaiye. miráipoaq keráwáqá Áánûqtukaq itáíq-itaiq kanaaráq kéeq matúq-matuq umá mái-auwaraimma íbêqa íma káoneqa kanaaráq awé ínoe.

22 keráwáqá Ítu Káritomma anaaé wakáaqtataboana keráwáqtí tirun-iyápógómmá Ítuma mamá íraqóniq umá pááq uráiye. keráwáqtí tirun-iyápógóní abumá íma wáiye. íbêqa keráwáqtí tîbâqawaaraa-kayukama áraimma kanaaráq tirummá yimínoe. miráuma tirun-iyápórakémmá keráwáqá móra-mora-yuma tirummá yímero.

23 ítáaro. keráwáqá aúgen-auwaraimma áqa

matááe. min-áúwaráíkómá íma waayúkagoni ányukakemma pááq uráiyee. min-ánáyúkómá anaaékaqa puíniye. ímibo keráwáqtí aúgen-auwaraimma Áánûqtuni matúq-matuq umá máiwataama min-ánáyúkákémmá pááq uráiyee. ániibo keráwáqtí aúgen-auwaraikogaraq matúq-matuq umá mániye.

²⁴ minnýaba Áánûqtuni watáama agamatá-kánnáábí kėtiye:

“máqte-kayukama ókáráákáá kéoe.

ániibo yeqtí tágama-yataakoma ón-arakaa kéoe.

ókómá aayámmá kamágitana

ókóní arakómá apibí umá kégumawiye.

²⁵ miráimanibo uyátárain-nakoni watáagoma watúq-watuq umá wáiyee.”

téna Áánûqtuni wannaagómá kėtiye. uyátárain-nakoni watáagoma nói-kataabiyo? Ítuqtaba átêwataama ketáámá tímá tímikauna-aine. mi-kátáánápó keráwáqá aúgen-auwaraimma kémayaae.

2

¹ miráinaq máqte-tawi-yataaqa paábaq yúwáaro. kaaqaari-áímmá ítero. kaayaq-tóyáúqá íma wáinaraq karun-áímmá ítero. anón-aimma íma téq agamá káútôro.

² miráimanibo keráwáqá aqnún-íyápógómá náaqtaba áama yainikáá umá keráwáqá máero. keráwáqá íráqô-naananoqtaba táa yánîmma minná Áánûqtuni watáae. keráwáqá miráuma wení watáama kénaamma keráwáqá ábu kamá yokaa ínoe. miráiyaboana Áánûqtuma keráwáqá tiwiráinana keráwáqtí tirun-íyápógómá íma puíniye.

³ minnáyaba Áánûqtuni watáama agamatá-kánnáágómá kétéye:

“keráwáqá uyátárai-nakoni kaayoné-yátáákómá
mamá aónaraae.” téna Áánûqtuni
watáagoqtaba kétéye.

⁴ Ítu Káríqtoni aúrakaq yero. wemá Áánûqtuni-naupaq matúq-matuq umá mái-aboqtama máiye. waayúkama wemmá awéqtátukaamanibo Áánûqtuma wemmá aúyárakáitana Áánûqtun-aurakaqa anón-nare.

⁵ Áánûqtuma keráwáqá ayuwáyanawaq wemmá keráwáqnápó wení anó-monoq-namma tarôq umáraino. keráwáqá matúq-matuq umá mái-arukaa umá máeq Áánûqtuqtaba aokarîq umá anó-monoq-wayukaraa umá mánoe. mi-qtátááqá Ítu Káríqtoma mamá íraqôniq umá pááq urái-qtataaqa Áánûqtukaq amínoe. Ítuma mirá-uraiqtaboana Áánûqtuma keráwáqtí amí-yátááqtábá amuqá marániye.

⁶ Áánûqtuni agamatá-kánnábí kétéye:
“aónaaro. kemá Tááíoni-marukaq óqtamma
kémaraune.
min-íraqón-óqtámmá matáunama
wenámûraaq naammá yemá ínoe.
náawabi min-óqtákáq itáíq-itaiq ínanama
Áánûqtuma wemmá íraqôniq umákainayabama
wemá agaemá íma íniye.”
téna Ítukaq itáíq-itaiq íyátábá kétéye.

⁷ mi-káyúkámá Ítu Káríqtokaq itáíq-itaiq kéo-yuma weqtábá téta “árainma anón-iraqo-qtataare” téta

kéte. miráimanibo náayuwabi Ítu Káríqtokaq itáíq-
itaiq íma íya-yuma yemá yawarápanoe. Áánûqtuni
watáama agamatá-kánnáábí kétiye:

“min-óqtámmá naammá o-káyúkámá paábaq
awéqtátuwaamma

yemá mamá akoqnáá-oqtamma aúrakareta
wenámûraaq naamma kéoe.”

téna ókaraq kétiye:

⁸ “wemá yítauqa mamá yurarái-óqtámiye.

wemá waayúkama mamá márúte yuwánîn-
oqtamiye.”

téna kétiye. Ítuma óqtapoata waayúkama yemá
yítauqa yuraránoe. Áánûqtun-aama íma warétama
Ítumma awéqtátuwetama yemá yawarápanoe. mirá-
qtátááqá Áánûqtun-aama íma kéwaraa-kayukaraqa
abarokáq íniye.

⁹ miráimanibo Áánûqtu keráwáqá aúyaqmakain-
annama mááe. keráwáqá miráuma anómma
yabíkái-nakoni anó-monoq-wayukaraa umá mááe.
keráwáqá Áánûqtuqtaba aokariq umá máan-
annae. keráwáqá taígani-kayukabikemma Áánûqtuma
keráwáqá anómma kateko-yátááqá keráwáqtábá
mirá-umatikaiqtaba maa-márábí-káyúkámá timá-
yimigaae téna keráwáqá tiwíkaiye. wemá keráwáqá
keráwáqtí waátágoni kumayu-ááikáké tááyama
wení tágama-yataakoni ókák keráwáqá tíkaraiye.

¹⁰ naayóbáqá keráwáqá íma Áánûqtuni
waayúkama máqe-uraamanibo íbêqa keráwáqá
Áánûqtuni waayúkama mááe. naayóbáqá Áánûqtuni
paru-yátáákómmá íma matáamanibo íbêqa wení
paru-yátáákómmá kémayaae.

11 tíkái-kayukao, keráwáqá káqo-kaqo-marabaqa namuq-wáyúkáráá umá mááe. kemá inaa kétima-timune. keqtúgoni akaí-yátáákóní anaaé waraiyábámá nékaq máaro. waayúkámá náayuwabi yeqtí yúgoni akaí-yátááqá kéwaraawana yeqtí yúgoni akaí-yátáákógaráq yeqtí yirun-íyápógógaráq ááiqa kéoe.

12 keráwáqá Áánûqtukaq íma itáíq-itaiq o-káyúkátí aúkápimma máeqa íráqôn-aaimma wáráaro. mirámô kéiyatama keráwáqá kétimonetama yaináikánáámá yínatama yemá íbêqa waátá-yataariq kéoqtataaqtabama túbimma íma maránoe. ímiye. yemá keráwáqtí íráqôn-aiiqtaba Áánûqtukaq “tíkáiye” téta tínoe.

13 uyátárai-nakoma mirá-tiraiqtaba keráwáqá náápaakoni aménáápáq máaro. anómma yabíkáinakoma maa-máráráqtábá áqnáae-naapaamma matáipoaq wenáama wáráaro.

14 anómma kámááni-wayukama yeqtí yáama wáráaro. anómma yabíkáinakoma yemmá timáyíkáitata yemá náayuwabi waátá-aaima tarôq o-yúmá táí-meyamma keyime yemá náayuwabi íráqôn-aaima tarôq o-yúmá yeqtí yíwíqa múte keyauyoe.

15 Áánûqtuni aúyánámmá waráiyanaama keráwáqtí íráqôn-aikoma mín-áíbóq-wáyúkámá náayuwabi keráwáqá túbi maránéta íyamma yeqtí yóyauqa aúyaraniye.

16 keráwáqá Áánûqtuni aúyánákáké paá umáguraamanibo otaa-qtátáárîq oqtábámá íma paá umáguraae. paá wení kaqtó-wayukayaba mirá-umaguraae.

17 máqte-kayukama tikaq múte yíkáaro.

keráwáqtí tîbâqawaaraa-kayukama tirummá yímero. Áánûqtumma timuqá íma marakaiyábámá ikatîq oro. miráinaq anómma yabíkái-nakomma yaaguyábóro.

18 kaqtó-wayukao, keráwáqtí kawáá-wáyúkátí náápaakon aménáápáq máeraq yemmá múte tikaq yíkáaro. yemá kaayoné kéetabi áwáábiqa kégaiyaqa keráwáqá paá yemmá yaaguyábóro.

19 táí-kawaa-nakoma keráwáqá táí-tu-tiqa í-yátááqá kétiminaqa taákaq máráaro. keráwáqá tú-tiqa Áánûqtuni aúyánámmá wáráaqtaba kémayaapoana Áánûqtuma keráwáqá íráqôniq umátikaniye.

20 miráimanibo keráwáqá otaammá kuiyata tú-tiqa í-yátááqá timíyamma Áánûqtuma minnáyabama íma íráqôniq umátikaniye. miráuma paá keráwáqá arutáiyaqtaba tú-tiqa timíyaq keráwáqá paá kémayaiyanama Áánûqtu keráwáqá íráqô-meyamma timíniye.

21 Ítu Káríqto keráwáqá tááyarena “tú-tiqa kemá mayaúnaiq umá mayánoe” téna tiráiyé. mirá-itanapoana Ítu Káríqtoma wenamááríq keráwáqtábá aú-aiqa paá matáimma keráwáqtí awaaméqá wemá máiyé. ániibo wemá keráwáqtábá wenanaae waraígáae téna kétiye.

22 Ítu Káríqtoma aati-aatimá kúmiq-yataariq íuraiye. wení óyaupikemma kaaqaari-áikómá aati-aatimá íma íráiyé.

23 yemá wemmá anón-aimma téta agamá kégautowanama wemá yemmá anónnáma íma anón-aimma téna agamá káutaiye. wemá aú-aiqa kémayenama mi-káyúkámá wemmá ayáá

ayákáa-yuma íma iyáábûqa yíkaraiye. ímiye. wemá Áánûqtuma kateko-náqá arupú umá yaináinákóqtábá kamuqá ítaraiye.

²⁴ Ítu Káríqtoma kaapaq-yátáq pukáimma ketáái kúmiq-yataakaraq ketáái táí-meyamma wenaúraq matáíye. wemá mirámô uráimma keqtaáyábámá kúmiq-yataariq íyábámá pukáa-kayukaraa ígáae téna ákaraiye. keqtaáyábá Áánûqtun-aurakaq mûtûq kateko íyábá ákaraiye.

ánibo íbêqa ketáái kúmiq-yataaqtabama Ítu Káríqtoni abunápo keqtaámá mamá atóbamatikaraiqtaae.

²⁵ keráwáqá naayóbáqá tipí-típima aúyokinikaa umá keráwáqti aammá íma wáitaq uréire uráamanibo íbêqa keráwáqá yauwéqma tipí-típikawaa-naqa wemá keráwáqti tirun-íyápógómmá yabíkái-waigonopaq irááe.

3

¹ keráwáqá aaraukáríq uréna-iniko, keráwáqti tiwaikóní náápaakoni aménáápáq máero. enawaikómá Áánûqtun-aayaba íma kéwarenama ení íráqôn-aimma káonena anaaékaqa wemá Áánûqtun-aayaba itáíq-itaiq ínáyô? enáaikoma áraimma íráqôniq kéinaamma enáaiqtaba tíyábá íma ínóne.

² miráinata yemá emmá aónaiyamma emá Áánûqtumma amuqá marakaíyábá kéinanama yemá enáaiqtaba otaammá íma wáinata aónanoe.

³ keráwáqá ketúraqa áwáarara kain-únákáqtówábi konaaririmá íma umátóráaro. ayáqtáa-kanaama keráwáqá tiqnótáugomma mamá íráqôniq kéeq tiyáápimma waatammá kéeq anón-oqtan-awiqa

yaan-únákáqtómá kémareq ommá paá amegaa-túráqtábá konaarirímá kéoe.

⁴ ímibo keráwáqá kenamáárîq keqti tirunóbáqtábá konaarirímá oro. kaayoné kéeraq áráwáá umá máero. mi-kónáárírígómá aati-aatimá wáinana Áánûqtuma maaminnáyaba kákaiye.

⁵ min-nóinímmá naayóbáqá yemá Áánûqtuqtaba aokarîq umá máeta weqtábá kamuqá ítáyamikaae. mirá o-wáígómá yemmá mamá waayúkati yúrikaqa íráqôniq umáyíkaraiye.

⁶ Téraima awaikómá Áabaraani anaaé wakáiniq umá yemá yeqtiwaikóní yinaaé wakááe. Téraima Áabaraaqtaba “ketí uyátárai-nako” tiráine. keráwáqá aaraukárîq uráa-noinimma keráwáqti táaikoma íráqôniq kéinaq ummaa-yátááqá kémaye q íkatíq íma ommá keráwáqá miráuma Téraomo ayáámûmaakaa kauraae.

⁷ keráwáqá aaraukárîq uráiya-kayukama keráwáqti tínaaqmaate kémaeqa yemmá múte tikaq yíkáaro. aaranaammá yeqti yúgoma waatí yúgoqtabama uyátá-maqma aqnúnîq kéimanibo yemá Áánûqtuni íráqô-qtataakokaraq matúq-matuq umá mái-yuwaraikaraq waatê mimóráiq umá mayánoe. keráwáqti tínaaqmaaqa íma múte tikaq yikáiyana keráwáqti nunamukómmá Áánûqtukaq akoqnáá íiniye.

⁸ maamin-áqtó-áikáráq kétima-timune. keráwáqá máqtemma móra-mora-yuma keqtirummá kéyimeraq mimórá-túyánákáq máero. tíyaqa kéyimero. ániibo keqtiwíqa íma yanaa máráaro.

⁹ waayúkama mamá táíq kéumatikaiyaqa anónnáma yemmá mamá táíq íumayikaaro. yemá

keráwáqá táí-aimma kétima-tikaiyaqa anónnáma yemmá táí-aimma íma timá yíkáaro. Ímibo yemmá íráqôniq umáyíkáaro miráin-oqtaba keráwáqá Áánûqtu tááyaraiye. mirá kéiyana Áánûqtu keráwáqá íráqôniq umátikaniye.

¹⁰ Áánûqtuni wannaagómá kétiye:

“náawabi wemá íráqôniq umá máena wemá amuqá maqmá máiyaba kákainanama táí-aimma íma téna wení óyaupikemma kaaqaari-áímmá íma yíno.

¹¹ wemá táí-aaimma tarôq í-yátáápkémmá waeréna íráqôn-aaimma tarôq íno.

káqo-kayukate kaayoné umá mái-amma abáá éna wemá min-ámmá waqména uwíq-uwiq íno.

¹² miráitana uyátárai-nakoni aúrakoma

arútáiniq o-yúmá kéyimonena

minnáyabama amuqá kémaraiye.

uyátárai-nakoma yeqtí nunamummá kéitaimanibo

táwî-aaimma tarôq o-yúyôpakemma waeréna

áyamma kéitana anaaéma kéumayikaiye.”

téna kétiye.

¹³ keráwáqá arutáinaiq íyábá karuwaaqá kéiyatama waayúkama yenamáa keráwáqá íma mamá táíq umátikanomanibo

¹⁴ yaímma-taoqa keráwáqá arutáinaiq íyatababoaq tú-tiqa kémayaiyana Áánûqtuma keráwáqá íráqôniq umátikaniye. miráinaq waayúkayabama íma ikatîqa éraq netuq-túyánámmá íma itánômanibo

¹⁵ Ítu Káríqtoma Áánûqtuni aokaq-náqá múte tikaq kákeraq keqtirummá wemmá áméro. yaímma-wayukama keráwáqtí itáíq-itaiq í-yátááqtábá

ítama timónáiyáq yemma timá-yiminoqtabama aati-aatimá yokaa oro.

16 keráwáqtí itáíq-itaiq í-yátááqtábá kétima-yimeqa kaayoné kéeraq keráwáqá ítama aónaiya-yuma yemma múte tíkaq yíkáaro. keráwáqá nóinawabi arutáinaiq uréqa paá taíbaq-tuyanamma íma itánoe. keráwáqá Ítu Káríqtoni íráqôn-aaimma kéwaraiyatama yaímma-wayukama keráwáqtí íráqôn-aaiqtaba kaaqaari-áímmá tíyamma anaaékaqa yemá yigaeyábá ínoe.

17 otaammá kúyoqtabama tú-tiqa mayaí-yátááqá minná íma arútái-qtataaqa wáimanibo Áánûqtuni aúyánákómá téna “arútái-qtataaqtabama tú-tiqa máyáaro” kétimma minná íráqô-qtataare.

18 Ítu Káríqtoma otaammá íma kutáimanibo yemá wemmá aú-aiqa ámikaae. miráimanibo ketáámá kúmiq-wayukayataba wemá pukáíye. keqtáámá yauwéqma Áánûqtunopaq tiwíqmenataa uwínîqtaba wemá paá kímora-taoqa pukáíye. wenaúgoma pukáímanibo wení aágoma aúgen-auwaraimma matáíye.

19 Ítuma pukáípíke itó-urenama wemá min-áámá púitata ánná umákaraapaq kukéna Áánûqtuni watáama abarokáq timá yímikáiye.

20 min-áámá minná naayóbáqá Nóaani kanaaráqá Áánûqtun-aama íma anaaé wakáa-kayukati yaáe. mi-kánáaráqá Nóaama únópí-káárémá tarôq kéitanama Áánûqtuma aú pukáípaq awé umá máqe-uraimanibo waayúkama yeqtí kúmiq-yataapikemma íma waékááe. anaaékaqa nommá aúgítata abapaké kaumo-wáyúkámá

yenamáa nommá aúgipikemma atóbaraae. tébakaq pukuráae.

²¹ min-nókómá minnâ Ítuqtaba nommá peraígóní amané. ketáámá Ítuqtaba nommá peráunataama minnágoma káqo-yuma keyiraatimma Nóaagaraq wení aara iyápóma atóbaraanikaa umá keqtaámá Ítuma mamá kátobamatikaiqtaae. Ítuqtaba nommá peraímá paá túma tete iyábá íma wáíye. ímibo minnágoni áaimma minnâ ketáámá Áánûqtukaq nunamummá túnnataama Áánûqtun-aurakaq tigaemá iyátábáámá ketáái kúmiq-yataaqa íkéwaiye. Ítu Káríqtoma pukáipike itá-uraiqtababoana Ítuqtaba nommá peraígómá keqtaámá mamá kanaaráq atóbamatikaniqtaae.

²² íbêqa Ítu Káríqtoma Áánûqtuni márûpaq máena wemá Áánûqtuni ayáánurapaq maraq máíye. mibákémmá máqtemma Áánûqtuni kaqtó-wayukagaraq máqtemma náápaakaraq máqten-akoqnaagaraq wemá keyabiqyikaiye.

4

¹ Ítu Káríqtoma keráwáqtábá aú-aiqa matáíye. miráinaq keráwákáráq tú-tiqa mayánôqtaba yokaa oro. keráwáqá Ítu Káríqtoni anaaé kéwaraaqtababoaq tú-tiqa matáawana kúmiq-yataakoni akoqnaágoma keráwáqá íma kéuyataíye.

² miraúma íbêkakemma Áánûqtuni aúyánámmá kéwareraq máero. keráwáqtí túgoni akai-yátáákóní anaaé miráuma íwaraaro.

³ naayóbáqá keráwáqá Áánûqtukaq íma itáíq-itaiq o-káyúkámá miráoniq umá mirá-uraae.

kebó-yátááriq keráwáqá urááe. keráwáqá aíbôq-nokakemma aíbôriq urááe. keráwáqá aábêguye kéeq aíbôq-nomma taíbaq nánôqtaba maqmá aónaraae. keráwáqá óqtakaa-qtataarabi yaaráa-qtátáákáqá nunamummá tiréq ókon-okomma táí-yataariq urááe.

⁴ íbêqa Ítukaq íma itáíq-itaiq kéo-yutema keráwáqá yeráwáqtí táí-aiiqtaba yagaróqtaiyábámá íma kékaitanaboana yemmá mamá iyánáaq kéumayikaae. miráitata yemá keráwáqá anón-aimma kétimatiketa agamá kégautoe.

⁵ miráimanibo anaaékaqa yemá yeqtí táwî-aiiqtaba Áánûqtukaq aamá maránóe. Áánûqtuma yú waráa-kayukagaraq pukáa-kayukagaraq yainánîqtaba yokaa kéíye.

⁶ miráitanaboana Ítu Káríqtoma pukáa-kayukama ánná umáyíkaraapaq kukéna átê-wataama timá yímikaiye. yemá pukáawata wemá yemmá móraiq umá máqte-kayuka umá yainániye. miráimanibo Ítu Káríqtoma yeqtôpaq kukéna timá yímikaiye. miráuraiqtaba yemá kanaaráq mánoe. Áánûqtuma wení Aágopi paá kémainiq umá móraiq umá yemá yaágopi aúgen-auwaraikaraq kanaaráq mánoe.

⁷ máqte-qtataakoma ánatai-kanaagoma aqtóráriq kéíye. túbanaaq umá máeraq arupú umá túyánámmá itáaro. mirá kéeqa Áánûqtukaq nunamummá kanaaráq tíq-tiq ínoe.

⁸ keráwáqá móra-mora-yuma tirummá ôriq umá yimínôqtaba taákaq máráaro. keráwáqá áqnábariq umá miráiyáqtaba keráwáqtí otaammá oyaaq umá matuwéq tiwikátuwanoe.

⁹ keráwáqá móra-mora-yuma yemmá yiwíqmeraqaq keráwáqtí naaúpaq kéweraq minnáyaba timuqá

máráaro.

10 Áánûqtuma keráwáqá móra-mora-yuma aokaq-ákóqnáamá tímikaiye. miráinaq min-ákóqnáárakémmá keráwáqá waayúkama yíwáqnaa kéeraq miráuma Áánûqtuma keráwáqá tímikai-qtataaqa yetê yaináaro.

11 náawabi Áánûqtuqtaba watáama waabá-káyúkátí yúbáq tínénama Áánûqtuni watáa-aatuqma tíno. náawabi kaqtó éna Áánûqtuqtaba mayaímá kémayenama Áánûqtuni akoqnáárake kaqtó íno. miráuma Ítu Káríqton-awikaq máqte-qtataariq ínôqtaba keráwáqá kéiyata waayúkama Áánûqtuni áwîqa múte yaúyóro. tágama-yataakaraq akoqnáá-yataakaraqa wennámá watúq-watuq umá wáiyé. miráuma waíno.

12 íbêqa tíkái-aanabo, tú-tiqa í-yátáákómá iraráá kégena keráwáqá maqmá timónaraimma minnáyaba íma ikatíq oro. ímibo tú-tiq-yataakoma yínîqtaba kéitaae.

13 keráwáqá Ítu Káríqtoni aú-aiq-yataaqa yainánôqtaba timuqá máráaro. ánibo wemá tágama-yataakaraq kumínaqa keráwáqá timuq-yatááqnápó ógiranoe.

14 keráwáqá Ítu Káríqtoni anaaé wáraaqtababoaqta waayúkama keráwáqtábá timá táíq íyamma Áánûqtuma keráwáqá íraqôniq umátikaniye. miráitana Áánûqtuni Aágogaraq tágama-yataakogaraqa keráwákáq kéwaiye.

15 ketáama maannáyaba íma wáiyé. minná waayúkama yú-tiqa mamá yímikeq yíkamma kúpuyeq moyámmá kémayeq káqo-kayukama ummaa-

yátááqá yimíyábámá mirá-yútíq-yátááqátábámá íma kétune. ímiye. aati-aatimá keráwáqá mirá-qtataariq íoro.

16 miráimanibo keráwáqá Ítu Káríqton-annabi máataboq tú-tiqa í-yátááqá kémayeqa minnáyabama netuq-áímmá ítero. ímibo. yemá Ítu Káríqtoni áwíqtaboata keráwáqá tú-tiqa í-yátááqá kétimiyaqa keráwáqá Áánûqtuni áwíqa múte yaúyóro.

17 Áánûqtuma maa-márábí-káyúkámá yainá-kánáaráqá áqnáabaqa wemá wení waayúkama yainániye. miráinana Áánûqtuni yainá-yátáákómá keqtáaráq áaimma atáinanama mi-káyúkámá náayuwabi wení átê-wataama íma itáíq-itaiq kéoyuraq nói-qtataaraq pááq ínáyô? minnáyaba Áánûqtuni wataama agamatá-kánnáágómá kėtiye:

“Áánûqtuma íraqô-kayukama mamá
atóbamayikanimma

íma oyaq kéimanibo

mi-káyúkámá náayuwabi kúmiq-yataariq éta

Áánûqtukaq itáíq-itaiq íma kéoyuraqa

nói-qtataaraq pááq ínáyô?”

téna kėtiye.

18 missing?

19 miráinaq keráwáqá náayuwabi Áánûqtuni aúyánámmá wáráaqtaboq tú-tiqa kémayeqa arutáina-yataariq íq-iq oro. keráwáqá kenamááríq tarôq umátíkarai-nakomma améraq weqtábá kamuqá itáaro. wemá wení timá akoqnáá umákain-aimma aati-aatimá mirá kėtiye.

5

¹ Ítuni waayúkabimma kawáá-wáyúkámá máa-yugaraq íbêqa kemá kêtima-timune. keráwáqá oníq umá kemá Ítuni waayúkaraga kawáá-náqá máune. Ítu Káríqtoma aú-aiqa matáimma kemá aónaraune. ánibo wemá yawwéqma kumínaqa kegáráq wení tágama-yataaqa yáikaaq umá mayánúne.

² Áánûqtuni tipí-típiraa-kayukama wemá keráwáqá tímikaimma yabíqyíkáaro. mirá kéeraq minnáyaba timuqá máráaro. Áánûqtuma tímikai-mayaima kémayeraq paá móneqtaba íma mi-máyáimá mayánômanibo karuwaaq umá máyáaro.

³ kawáá umáyíkaiyaq-kayukama yemmá íma akoqnáa-aimma téq wakúyikanomanibo keráwáqá máqte-qtataaqtabama yeqtí awaméqá máiyatawaq yegáráqá keráwáqá íyaniq umá mórai qoro.

⁴ miráinana anómma kawáá-náqá Ítuma kumínaqa keráwáqá anómma yabíkáa-kayukati íráqô-meyamma kámokaa umá áwáarara káina-kamoqa mayaíyana mi-kámókóní áwáarara káina-yataakoma íma ayumíniye.

⁵ maabugô, keráwáqá waayúka-uraqti náápaakon aménáápáqá máero. keráwáqá máqtemma keqtí tíwîqa márúte móra-mora-yuti tíménáápáq maréraq móra-mora-yuti kaqtó-naqa máaro. minnáyaba Áánûqtuni agamatá-kánnáábí kėtiye:

“mi-káyúkámá yeqtíwîqa yanaa múte yaúyo-yuma
 Áánûqtuma kéyiweqtaimanibo
 mi-káyúkámá yeqtíwîqa márúte yúwáa-yuma
 yemmá

Áánûqtuma wení íráqô-qtataakomma kényimiye.”
 téna kėtiye.

⁶ miráinaq keráwáqá kenamáárîq Áánûqtuni akoqnáá-ayaakoni aménáápáq maráiyana wemá tiráikanaaraq keráwáqá múte yauwíniye.

⁷ wemá keráwáqá áyaqa kétimiye. miráinaq keráwáqá wemmá ayuwáiyana keráwáqtí taíbaqtuyanamma paá mayániye.

⁸ arútama kéitera q yokaa oro. áwáábiq-araayakoma uréire kéena wemá upúqma nánîq-qtataqtaba abáá iníkáá umá keráwáqtí namuro-náqá Tááqtaama mirá kéiyé.

⁹ miráipoaq keráwáqá itáíq-itaiq í-yátááqtábámá akoqnáá kéeraq wemmá awéqtátuwaaro. taákaq máráaro. Ítuqtaba keráwáqtí tibâqawaayuma mimórá-yú-áíqá í-yátááqá yeqtí itáíq-itaiq í-yátááqátábá kémayaae.

¹⁰ keráwáqá maami-tú-tíqá í-yátááqá pááqyakanaama paá máyáaro. miráitana mikáké Áánûqtuma íráqô-qtataakoni áaikoma keráwáqá mamá akoqnáá umátikena abaúmma ánûqa yamátikaniye. wemá keráwáqá mamá mútûq íráqôniq umá ánataniye. Áánûqtuma wení watúq-watuq umá tágama-yataaqa Ítu Káríqtogaraq yagaróqtamá yáíkaa q ígáae téna keráwáqá tááyaraiye.

¹¹ Áánûqtukaq máqten-akoqnaama wáiyé. miráuma waíno.

¹² Táératima maamin-áwááráq-áúbámá kennámá agatáiyé. Ítuqtaba wemá ketí tima-tíbáqáwáámíye. maamin-áúbágómá keráwáqá umá tíqtaaiq ínîqtaba keráwáqtôpaq yuwáuyana kéwiye. mi-kánáágómá Áánûqtuni íráqô-qtataakoqtaba árain-aimma kétéiyé. miráinaq keráwáqá maami-kánáágómá yaqtóráaro.

13 keráwáqtí tîbâqawaaraa-kayukama maakáqá Pébírôníkkaa-marukaq máa-yuma keráwáqtôpaq miráo-maarao-aimma yúwáawana kéwiye. Áánûqtuma keráwáqá aúyakainiq umá mimóráiq umá yemmá aúyakaiye. ketáanikoma Máákigaraq keráwáqtôpaq miráo-maarao-aimma yúwáaitana kéwiye.

14 keráwáqá wenaóné-wenaone kéeqa móra-mora-yuma tiyáama wenamí-kanamin éraq tótó umáyíkáaro.

kaayoné-yátáákómá keráwáqá máqtemma náayuwabi Ítu Káríqtoni waayúkabi máa-yubaq waíno.
kemá Pítáae.

áúgen-anona-anon-aimma
Genesis 12-22 and The New Testament in the Usarufa
Language of Papua New Guinea
Nupela Testamen na sampela hap Buk Stat long
tokples Usarufa

copyright © 1980 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Usarufa

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2012-10-23

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 28 Dec 2024 from source files dated 31 Aug 2023

0cfeeb85-a1ae-5e2f-a3f0-4c221d1d6c84